

Σας καλωσορίζω στη σημερινή μας συνάντηση. Σας ευχαριστώ γιατί για άλλη μια φορά μας τιμάτε με την παρουσία σας.

Αισθανθήκαμε την ανάγκη να σας μεταφέρουμε τις θέσεις και τις σκέψεις μας για το Κυπριακό γιατί θεωρούμε ότι η διαπραγματευτική διαδικασία βρίσκεται σε κομβικό σημείο. Το πράττουμε γιατί νοιώθουμε ότι αυτή η αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ μας, που εγκαινιάσαμε εδώ και χρόνια, είναι σημαντική και για μας αλλά και για σας. Την ίδια στιγμή θεωρούμε ότι σύντομα θα ξεκαθαρίσει προς τα που οδηγείται η διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη. Είτε θα οδηγήσει στην επίτευξη συμφωνίας, είτε θα οδηγηθεί κι αυτή σε αποτυχία, με ότι αυτό συνεπάγεται. Αυτό το επισημαίνω διότι, δίχως να συνιστούν χρονοδιάγραμμα, οι επικείμενες Προεδρικές εκλογές θα επηρεάσουν τις συζητήσεις.

Με τα πιο πάνω δεν εννοώ ότι αυτή είναι η τελευταία ευκαιρία για λύση του Κυπριακού. Πάντα θα υπάρχει επόμενη ευκαιρία, αν υπάρχει η αναγκαία πολιτική βούληση από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Ωστόσο, η ατίθαση ροή του χρόνου διαβρώνει τις επιδιώξεις μας, ιδίως στα κεφάλαια του περιουσιακού, της δημογραφικής δομής και κατ' επέκταση και του εδαφικού.

Η δική μας επιθυμία, η δική μας προσδοκία και ο λόγος για τον οποίο αγωνιζόμαστε ως ΑΚΕΛ, είναι αυτή η διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη να καταλήξει σε θετικό αποτέλεσμα. Θετικό αποτέλεσμα με την έννοια ότι θα πετύχουμε λύση που θα βασίζεται σε αρχές και στο συμφωνημένο πλαίσιο. Λύση που θα δημιουργεί τις προοπτικές να υπάρξει μόνιμη και σταθερή ειρήνη στο νησί μας. Να υπάρξει ασφάλεια και σταθερότητα για το σύνολο των Κυπρίων, έτσι ώστε να μπορέσουμε από κοινού να οικοδομήσουμε ένα μέλλον σε συνθήκες προόδου και ευημερίας για όλους μας. Αυτό είναι το όραμα μας εδώ και δεκαετίες σε ότι αφορά το Κυπριακό.

Όπως είπα και πιο πάνω διερχόμαστε κρίσιμη και καθοριστική φάση στο Κυπριακό. Αυτό που επιτείνει την ανησυχία στην κοινή γνώμη είναι τα αντικρουόμενα και αντιφατικά μηνύματα που παίρνει από τα πολιτικά κόμματα και τα πολιτικά πρόσωπα. Θέλουμε λοιπόν να σας παρουσιάσουμε τις δικές μας θέσεις και σκέψεις.

Σταθερή θέση του ΑΚΕΛ και γενικότερα της ελληνοκυπριακής πλευράς ήταν πάντα ότι πρέπει πρώτα να συμφωνηθούν ή, τουλάχιστον, να φθάσουν σε ακτίνα συμφωνίας όλα τα κεφάλαια της εσωτερικής πτυχής του Κυπριακού (Διακυβέρνηση και Διαμοιρασμός Εξουσιών, Οικονομία, Θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, Περιουσιακό και Εδαφικό). Στη συνέχεια να πραγματοποιηθεί μια αντιπροσωπευτική διεθνής διάσκεψη για λύση του κεφαλαίου της Ασφάλειας και των Εγγυήσεων. Θέση της τουρκοκυπριακής πλευράς ήταν ότι πρέπει να συμφωνηθούν τα προαναφερθέντα κεφάλαια της εσωτερικής πτυχής πλην του εδαφικού και ακολούθως να εισέλθουμε σε ένα τελικό στάδιο με διαπραγμάτευση του εδαφικού και στη συνέχεια του θέματος της ασφάλειας σε μια τετραμερή ή πενταμερή διάσκεψη.

Τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν ακριβώς όπως τα ήθελε είτε η μια είτε η άλλη πλευρά. Σε τρία από τα πέντε κεφάλαια της εσωτερικής πτυχής (Διακυβέρνηση και Διαμοιρασμός Εξουσιών, Οικονομία, Ευρωπαϊκή Ένωση) είχε επιτευχθεί σημαντική πρόοδος κατά τη διάρκεια των συνομιλιών Χριστόφια – Ταλάτ. Δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι τα τρία αυτά κεφάλαια ήταν από τότε σε ακτίνα σύγκλισης. Σημειώνω ιδιαίτερα την πρόοδο στο κεφάλαιο της Διακυβέρνησης, που είναι εξαιρετικά πολύπλοκο και αποτελείται από σχεδόν είκοσι υπο-κεφάλαια. Ήταν σημαντικό επίτευγμα, λαμβάνοντας υπόψη το δικοινοτισμό, τη διζωνικότητα και την πολιτική ισότητα που απαιτούσαν λεπτές ισορροπίες καθώς και διασφάλιση της λειτουργικότητας, χωρίς ταυτόχρονα να ξεφεύγουμε από τις αρχές λύσης και τις προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές.

Αντιθέτως, δεν επιτεύχθηκε ικανοποιητική πρόοδος στο κεφάλαιο του περιουσιακού ενώ το εδαφικό ελάχιστα συζητήθηκε. Υπάρχουν λόγοι για τη δυστοκία σε αυτά τα κεφάλαια. Το περιουσιακό έχει να κάνει με το ατομικό δικαίωμα της περιουσίας δεκάδων χιλιάδων συμπατριωτών μας, Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Σαράντα και πλέον χρόνια μετά, η κατάσταση στο συγκεκριμένο ζήτημα έχει περιπλακεί αφάνταστα. Έχει καταστεί ακόμα πιο πολύπλοκη με τις αποφάσεις Δημόπουλος και Μελέαγρος του ΕΔΑΔ οι οποίες, λυπούμαι να παρατηρήσω, λήφθηκαν μάλλον με πολιτικά παρά με δικαιοκρινήρια. Η επίμονη άρνηση της τουρκοκυπριακής πλευράς να διαπραγματευτεί το περιουσιακό σε διασύνδεση με το εδαφικό, καθιστούσε ακόμα πιο δύσκολη την πρόοδο και στα δύο αυτά κεφάλαια.

Η ανάληψη της ηγεσίας της τουρκοκυπριακής πλευράς από τον Ντερβίς Έρογλου, το 2010, οδήγησε σε οπισθοδρόμηση στις διαπραγματεύσεις αφού αυτός αναίρεσε βασικές προηγηθείσες συγκλίσεις. Ο Μουσταφά Ακκιντζί αποδέχτηκε τις συγκλίσεις Χριστόφια – Ταλάτ, γεγονός που βοήθησε και τον Πρόεδρο Αναστασιάδη να τις αποδεχτεί. Αποτέλεσμα ήταν να αλλάξει το αρνητικό κλίμα και να αρχίσει να σημειώνεται περαιτέρω πρόοδος.

Στα δύο σχεδόν χρόνια συνομιλιών των δύο ηγετών έγιναν βήματα προς τα εμπρός. Εξακολουθούν όμως να υφίστανται διαφωνίες σε βασικά θέματα. Αυτό οφείλεται και σε εκατέρωθεν παλινδρομήσεις αναφορικά με τις συγκλίσεις που είχαν συμφωνηθεί μεταξύ Χριστόφια – Ταλάτ. Κάποια στιγμή και ενώ δεν υπήρχαν οι αντικειμενικές προϋποθέσεις, κατά την άποψη μας, αποφασίστηκε η συζήτηση να συνεχιστεί στο εξωτερικό. Απώτερος στόχος ήταν η σύγκληση Διάσκεψης για τα θέματα της Ασφάλειας, έστω και αν παρέμεναν σημαντικές εκκρεμότητες σε ουσιαστικά θέματα.

Κατά την πρώτη συνάντηση στο Μοντ Πελεράν συμφωνήθηκε να αφιερωθεί ένα τριήμερο στη συζήτηση των εκκρεμοτήτων στις εσωτερικές πτυχές και να ακολουθήσει ένα διήμερο συζήτησης του εδαφικού. Περαιτέρω συμφωνήθηκε ότι θα έπρεπε να υπάρξει ακτίνα σύγκλισης σε κριτήρια προτού υποβληθούν Χάρτες. Πράγματι, κατά τις τρεις πρώτες μέρες επιτεύχθηκε περαιτέρω πρόοδος σε ορισμένα εκκρεμούντα θέματα. Έτσι, άρχισε επιτέλους και η συζήτηση του εδαφικού. Στην πορεία διαφάνηκε ότι επιτεύχθηκε ακτίνα σύγκλισης στο κατά τεκμήριο πιο σημαντικό κριτήριο, δηλαδή στο ποσοστό εδάφους που θα παραμείνει υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση μετά τη λύση του Κυπριακού (28,2% κατά την ελληνοκυπριακή πλευρά, 29,2% κατά την τουρκοκυπριακή πλευρά). Φάνηκε επίσης ότι υπάρχει περιθώριο συνεννόησης αναφορικά και με το δεύτερο κριτήριο, δηλαδή το ποσοστό ακτογραμμής υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση. Εξακολουθεί, ωστόσο, να υπάρχει σημαντική διαφορά στο τρίτο κριτήριο. Δηλαδή η επιστροφή εδαφών σε πόσους Ελληνοκύπριους θα επιτρέψουν δυνητικά να πάνε στις περιουσίες τους υπό Ελληνοκυπριακή διοίκηση; Διευκρινίζω ότι αυτό το τρίτο κριτήριο στην πραγματικότητα είναι επίσης εδαφικό, αφού φωτογραφίζει περιοχές που θα επιστραφούν. Κάπου σε αυτό το σημείο οι διαπραγματεύσεις διακόπηκαν, με συμφωνία να συνεχιστούν σε μία εβδομάδα και πάλι στο Μοντ Πελεράν.

Η διακοπή της διαδικασίας είχε αρνητικές συνέπειες. Χάθηκε η δυναμική ενώ ήταν πλέον σαφές ότι οι προοπτικές δεν ήταν και οι καλύτερες ενόψει της συνέχειας. Το ΑΚΕΛ έκανε ό,τι μπορούσε για να συνεχιστεί η προσπάθεια με ζωντανή την ελπίδα. Προτείναμε στους δύο ηγέτες να μην εμμένουν σε ακτίνα σύγκλισης και στο τρίτο κριτήριο αλλά να υποβάλουν και να συζητήσουν Χάρτες. Δεν εισακουστήκαμε και το Μοντ Πελεράν 2 έληξε δίχως αποτέλεσμα.

Η άποψη που διαβιβάσαμε στον κ. Αναστασιάδη ήταν ότι θα έπρεπε να καταβληθεί προσπάθεια, δίχως υποχωρήσεις σε αρχές να επαναρχίσει η διαπραγμάτευση. Προειδοποιήσαμε ότι τυχόν παρατεταμένο

αδιέξοδο εγκυμονούσε σοβαρούς κινδύνους για το μέλλον της διαπραγματευτικής διαδικασίας. Ένας κίνδυνος που υπήρχε, ήταν η γνωστή απειλή Ερντογάν ότι αν δεν υπήρχε πρόοδος μέχρι το τέλος του 2016, θα επέμενε σε «πολιτογράφηση» μεγάλου αριθμού εποίκων. Κάτι τέτοιο θα συνιστούσε πλήγμα για τις συνομιλίες αφού θα ακύρωνε την πολύ σημαντική σύγκλιση αναφορικά με τη δημογραφική αναλογία κατά τη στιγμή της λύσης. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αξιολογώντας τα δεδομένα πήρε τις αποφάσεις του τις οποίες συζήτησε με τον κ. Ακκιντζί. Κατέληξαν να συνεχιστεί η προσπάθεια επίτευξης συγκλίσεων στην Κύπρο και να ακολουθήσει Διάσκεψη για την Κύπρο στη Γενεύη. Εκεί θα συζητιόνταν οι εσωτερικές πτυχές, θα συνέχιζαν με υποβολή Χαρτών και θα κατέληγαν με τη Διάσκεψη για την Ασφάλεια.

Για το ΑΚΕΛ η διαδικασία που συμφωνήθηκε δεν ήταν η ενδεδειγμένη γιατί εκτιμούσαμε ότι δεν θα απέδιδε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Έχουμε επίσης την έντονη άποψη ότι κάθε φορά που καλλιεργούνται προσδοκίες στο λαό και η προσπάθεια αποτυγχάνει ο λαός απογοητεύεται. Αν αυτό συμβεί επανειλημμένα προκαλεί σοβαρά προβλήματα ανάμεσα στην κοινή γνώμη. Εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι η καλύτερη διαδικασία θα ήταν πρώτα να πετύχουμε ακτίνα συμφωνίας σε όλες τις εσωτερικές πτυχές, περιλαμβανομένου του εδαφικού, και στη συνέχεια να συγκληθεί αντιπροσωπευτική διεθνής διάσκεψη για την Ασφάλεια με συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας, των δύο κοινοτήτων, των εγγυητριών δυνάμεων, των υπολοίπων μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ότι αφορά τα θέματα της Ασφαλείας θεωρούσαμε ότι θα μπορούσε να γίνει προεργασία και η Διεθνής Διάσκεψη να διεξαχθεί στο εντελώς τελικό στάδιο. Ωστόσο, από τη στιγμή που οι δύο ηγέτες συμφώνησαν τη συγκεκριμένη διαδικασία και επιμετρώντας τα τυχόν προβλήματα που θα προέκυπταν αν την απορρίπταμε, ως υπεύθυνο και σοβαρό Κόμμα αποφασίσαμε να τη στηρίξουμε. Στόχος μας ήταν και εξακολουθεί να παραμένει η επίτευξη λύσης του Κυπριακού. Λύση δίκαιη, υπό τις περιστάσεις, και λειτουργική για να είναι βιώσιμη.

Τόσο κατά τις συνομιλίες στην Κύπρο όσο και κατά τη διαπραγμάτευση των εκκρεμούντων θεμάτων της εσωτερικής πτυχής στη Γενεύη, επιτεύχθηκε μικρή, περαιτέρω, πρόοδος. Έτσι, φθάσαμε στο στάδιο της υποβολής Χάρτη και από τις δύο πλευρές. Οι Χάρτες που υποβλήθηκαν ανταποκρίνονται στο συμφωνημένο κριτήριο του εδαφικού ποσοστού υπό τη διοίκηση της κάθε κοινότητας αλλά, όπως αναμενόταν, από εκεί και πέρα η κάθε πλευρά υπέβαλε τον καλύτερο για την ίδια Χάρτη. Εξακολουθεί, συνεπώς, να υπάρχει απόσταση στα υπόλοιπα κριτήρια αλλά είναι σημαντικό το γεγονός ότι πλέον θα έχουμε συζήτηση του εδαφικού επί συγκεκριμένων χαρτών και όχι γενικά και αόριστα.

Ακολούθησε η Διάσκεψη για την Κύπρο, η οποία όπως αναμενόταν δεν οδήγησε σε επίλυση του κεφαλαίου της Ασφαλείας και των Εγγυήσεων. Ούτε καν στην έναρξη ουσιαστικής συζήτησης για το θέμα. Αυτή ήταν μια πρώτη συζήτηση και η Διάσκεψη πρέπει σίγουρα να έχει συνέχεια. Στη Γενεύη δεν ήταν ώριμες οι συνθήκες για χειροπιαστή πρόοδο στο συγκεκριμένο κεφάλαιο. Για να προετοιμαστεί καλύτερα το έδαφος αποφασίστηκε η συνέχιση της Διάσκεψης σε τεχνοκρατικό επίπεδο. Στη Διάσκεψη που έγινε ξανά στο Μοντ Πελεράν οι δύο πλευρές ανέπτυξαν τις ανησυχίες τους στο συγκεκριμένο θέμα, υποβλήθηκαν και απαντήθηκαν σχετικά ερωτήματα και καθορίστηκαν τα εργαλεία που η κάθε πλευρά κρίνει αναγκαία για αντιμετώπιση του ζητήματος. Η εκτίμηση μας είναι ότι σε αυτό το επίπεδο έγινε ό,τι ήταν δυνατό για προετοιμασία της συνέχειας της Διάσκεψης σε πολιτικό επίπεδο, κάτι που θα γίνει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του ερχόμενου μήνα.

Έχοντας υπόψη την τρέχουσα κατάσταση όπως αδρομερώς την περιέγραψα πιο πάνω, προκύπτει το ερώτημα για το τι πρέπει να γίνει από εδώ και πέρα έτσι που να μπορέσουμε να φθάσουμε στον επιδιωκόμενο στόχο της συνολικής λύσης του Κυπριακού.

Προτού απαντήσω στο ερώτημα θα ήθελα να αναφερθώ σε κάποια γεγονότα που σίγουρα θα επηρεάσουν την υπό εξέλιξη διαδικασία.

Πρώτα θα ήθελα να αναφερθώ στο Δημοψήφισμα που θα διεξαχθεί στην Τουρκία, τον ερχόμενο Απρίλη, αναφορικά με τις Συνταγματικές τροποποιήσεις. Ανεξάρτητα από δηλώσεις που γίνονται από Τούρκους και Τουρκοκύπριους πολιτικούς, είναι προφανές ότι αυτό συνιστά εμπόδιο στη διεξαγωγή ουσιαστικής συζήτησης στα ουσιώδη θέματα. Ο κ. Ερντογάν και να θέλει, δεν πρόκειται να προβεί σε κινήσεις που δυνητικά θα του προκαλέσουν προβλήματα στην προσπάθεια να εξασφαλίσει το απαιτούμενο ποσοστό ψήφων που θα του επιτρέψει να προχωρήσει στις συνταγματικές τροποποιήσεις.

Από την άλλη η επιδείνωση των σχέσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας, λόγω της Τουρκικής προκλητικότητας, δεν αφήνει περιθώρια ουσιαστικής συζήτησης μεταξύ τους, για το θέμα της Ασφάλειας. Το όλο κλίμα επιβαρύνεται ακόμα περισσότερο από अपαράδεχτες δηλώσεις που γίνονται πρόσφατα από Τούρκους αξιωματούχους και άλλους. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω είναι πεποίθησή μας ότι το χρονικό αυτό διάστημα μέχρι τον Απρίλη δεν προσφέρεται για ουσιαστική πρόοδο. Αυτό που επιβάλλεται όμως να γίνει είναι η απαραίτητη προεργασία, με την επεξεργασία εναλλακτικών προτάσεων που ενώ θα επιμένουν στις βασικές αρχές λύσης θα δημιουργούν προϋποθέσεις συγκλίσεων.

Ως ΑΚΕΛ έχουμε την εκτίμηση ότι η τρέχουσα διαπραγματευτική διαδικασία αυτή τη στιγμή είναι μπλοκαρισμένη. Αν δεν αναληφθούν συγκεκριμένες κινήσεις στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, φοβόμαστε ότι οι συνομιλίες πιθανό να καταλήξουν σε αδιέξοδο. Δεν μπορεί επίσης να υποτιμάται το γεγονός ότι το καλοκαίρι θα εισέλθουμε σε προεκλογική περίοδο, η οποία αναπόφευκτα θα επηρεάσει αρνητικά την όλη προσπάθεια.

Τα ανησυχητικά μηνύματα για ενδεχόμενη αρνητική εξέλιξη άρχισαν από τις συναντήσεις στο Μοντ Πελεράν. Παρόλο που εκεί επιτεύχθηκε περαιτέρω πρόοδος στα εκκρεμούντα θέματα και, το κυριότερο, επήλθε ακτίνα σύγκλισης στο πιο βασικό κριτήριο του εδαφικού, δηλαδή στα ποσοστά εδάφους υπό τη διοίκηση της κάθε πολιτείας, εντούτοις είχαμε αποτυχία. Είναι διάφοροι οι λόγοι που οδήγησαν σε εκείνη τη δυσάρεστη εξέλιξη, αλλά ο πιο σημαντικός λόγος ήταν ο εξής, κατά την άποψή μας η τακτική των δύο πλευρών να αφήνουν θέματα της εσωτερικής πτυχής για το τέλος για να έχουν, όπως πιστεύουν, διαπραγματευτικά περιθώρια, είναι αδιέξοδη. Για παράδειγμα, όταν η τουρκοκυπριακή πλευρά αφήνει το εδαφικό για το τέλος, το ίδιο πράττει και η ελληνοκυπριακή πλευρά με το θέμα της εκτελεστικής εξουσίας, ή και αντιστρόφως. Σημασία δεν έχει ποιος άρχισε αυτή την τακτική αλλά το πού αυτή οδηγεί. Οδηγεί μόνο σε μπλοκάρισμα, έχοντας ιδιαίτερα υπόψη και την τουρκική στάση στο θέμα της ασφάλειας. Η Άγκυρα ήδη δήλωσε ότι δεν πρόκειται να πει την τελευταία της λέξη στο συγκεκριμένο ζήτημα αν δεν δει προηγουμένως πώς θα επιλυθούν τα ζητήματα της εκτελεστικής εξουσίας, της αποτελεσματικής συμμετοχής της τουρκοκυπριακής πλευράς στα ομοσπονδιακά όργανα και αποφάσεις καθώς και στο θέμα των τεσσάρων ελευθεριών για Τούρκους πολίτες (το τελευταίο είναι πρόσφατη απαίτηση).

Συνεπώς, αν οι δύο πλευρές συνεχίσουν αυτή την τακτική, το μοιραίο αποτέλεσμα θα είναι όλες οι προσπάθειες να πέφτουν στο κενό. Αν δεν αλλάξει κάτι, φοβούμαστε ότι και η νέα σύνοδος της Διάσκεψης για την Κύπρο θα έχει την τύχη της προηγούμενης. Με αυτό τον τρόπο σύντομα θα φθάσουμε στο άδοξο τέλος και αυτής της προσπάθειας, με όλες τις απορρέουσες αρνητικές συνέπειες για την πατρίδα και το λαό μας.

Το ΑΚΕΛ έχει καθαρή άποψη για το τι πρέπει να γίνει. Μπορεί να πλησιάζει η προεκλογική περίοδος και μπορεί η θέση μας να έχει κόστος αλλά για εμάς προέχει η λύση του Κυπριακού και όχι το πρόσκαιρο μικροκομματικό όφελος. Όπως κατ' επανάληψη έχουμε πει, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι οι επόμενες γενιές και όχι οι επόμενες εκλογές.

Σε αυτό το οριακό σημείο δεν έχει νόημα να συζητούνται όλα τα εκκρεμούντα θέματα, που ομολογουμένως είναι αρκετά. Πρέπει στοχευμένα και μέχρι την επόμενη φάση της Διάσκεψης για την Κύπρο να επικεντρωθούμε σε ορισμένα βασικά θέματα, από την επίλυση των οποίων θα επηρεαστεί θετικά και η Διάσκεψη. Αναφέρομαι στα ζητήματα της εκτελεστικής εξουσίας, της αποτελεσματικής συμμετοχής, των τεσσάρων ελευθεριών, του εδαφικού και του περιουσιακού. Τα προαναφερθέντα ζητήματα θα πρέπει πλέον να συζητηθούν μαζί και οι όποιες συγκλίσεις σε αυτά να ισχύουν μόνο αν επιλυθούν όλα. Σε διαφορετική περίπτωση το όλο εγχείρημα θα πρέπει να θεωρηθεί ως μη γενόμενο και καμία απολύτως σχετική σύγκλιση δεν θα ισχύει.

Ειδικότερα, τα μόνα βασικά ζητήματα που εκκρεμούν στο κεφάλαιο Διακυβέρνηση και Διαμοιρασμός Εξουσιών είναι η εκ περιτροπής προεδρία και η αποτελεσματική συμμετοχή. Θέση του ΑΚΕΛ ήταν και παραμένει ότι πρέπει να υιοθετηθεί η σύγκλιση Χριστόφια – Ταλάτ στο ζήτημα της εκτελεστικής εξουσίας. Δηλαδή εκ περιτροπής Προεδρία με διασταυρούμενη και σταθμισμένη ψήφο. Αυτή η πρόταση υποχρεώνει τα Κόμματα στις δύο κοινότητες να συνεργαστούν μεταξύ τους για την εκλογή Προέδρου και Αντιπροέδρου. Μεταφέρεται η όποια αντιπαράθεση στο πολιτικό επίπεδο, όπως λειτουργούν όλα τα σύγχρονα Κράτη και όχι στο εθνοτικό. Στο δε θέμα της αποτελεσματικής συμμετοχής, αν η τουρκοκυπριακή πλευρά σεβαστεί το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης στο πρώτο Μοντ Πελεράν, τότε μπορούμε να φτάσουμε σε ακτίνα σύγκλισης. Δηλαδή δεν θα χρειάζεται μια τουρκοκυπριακή ψήφος σε όλα τα όργανα αλλά μόνο σε μερικά. Αν επιτευχθεί σύγκλιση στα δύο αυτά ζητήματα, πιστεύουμε ότι ανοίγει ο δρόμος για ακτίνα σύγκλισης και στο εδαφικό, κάτι που με τη σειρά του θα υποβοηθήσει στην επίλυση των δύο – τριών βασικών εκκρεμούντων θεμάτων του περιουσιακού.

Ως το πλέον δύσκολο ζήτημα φαίνεται να είναι η νέα απαίτηση της Τουρκίας για τις τέσσερις ελευθερίες. Ωστόσο, αν όλοι σεβαστούν τη σύγκλιση Χριστόφια – Ταλάτ στο συγκεκριμένο θέμα, εύκολα θα ξεπεραστεί και αυτό. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη σύγκλιση, που είναι καταγραμμένη στο έγγραφο Ντάουινερ «Συγκλίσεις 2008 – 2012», οι τέσσερις ελευθερίες για Τούρκους πολίτες θα εφαρμόζονται κατά τρόπο που να μην παραβιάζεται η πληθυσμιακή αναλογία. Πιο απλά, το φλέγον ζήτημα αφορά τη διαμονή Τούρκων πολιτών στο νησί. Θα γνωρίζετε ίσως ότι η Συνθήκη Εγκαθίδρυσης περιέχει πρόνοια σύμφωνα με την οποία η παραχώρηση ιθαγένειας της Κυπριακής Δημοκρατίας σε Έλληνες και Τούρκους πολίτες θα γίνεται σε αναλογία 4:1. Τότε, βέβαια, δεν υπήρχαν οι τέσσερις ελευθερίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ τώρα υπάρχουν. Αυτό κατέστησε απολύτως αναγκαία την επέκταση αυτής της αναλογίας έτσι που να καλύπτεται όχι απλώς η ιθαγένεια αλλά και η διαμονή Τούρκων πολιτών στο νησί. Η Τουρκία πρέπει να σεβαστεί τη σημαντική αυτή σύγκλιση και να

κατανοήσει τις δικαιολογημένες ανησυχίες των Ελληνοκυπρίων που έχουν απέναντι τους μια χώρα των 80 εκατομμυρίων.

Αν αντιμετωπιστούν τα πιο πάνω βασικά ζητήματα με τον τρόπο που εισηγούμαστε, θα φθάσουμε στη διάσκεψη με καθαρά χέρια, με την έννοια ότι μόνο βασικό κεφάλαιο που θα συζητηθεί εκεί είναι το μείζον θέμα της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Οι υπόλοιπες εκκρεμότητες, που δεν αφορούν βασικά θέματα, εύκολα και γρήγορα θα μπορούν να επιλυθούν πριν φθάσουμε στα δημοψηφίσματα.

Ασφαλώς δεν έχουμε την αυταπάτη ότι είναι εύκολο εγχείρημα η επίλυση του κεφαλαίου της ασφάλειας. Έχουμε όμως την πεποίθηση ότι η προηγούμενη επίλυση όλων των υπολοίπων βασικών θεμάτων θα καταστήσει ευκολότερη την αντιμετώπισή του. Όπως διαφάνηκε και κατά τη συζήτηση σε τεχνοκρατικό επίπεδο στο Μοντ Πελεράν, και οι δύο κοινότητες έχουν τις ανησυχίες τους σε αυτό το θέμα. Εμείς οι Ελληνοκύπριοι φοβούμαστε την Τουρκία ενώ οι Τουρκοκύπριοι φοβούνται εμάς. Είναι, συνεπώς, σαφές ότι πρέπει να κατοχυρωθεί η ασφάλεια και των δύο κοινοτήτων. Αυτό με τη σειρά του σημαίνει ότι η ασφάλεια της μιας κοινότητας δεν μπορεί να κατοχυρωθεί σε βάρος της ασφάλειας της άλλης κοινότητας.

Τα προαναφερθέντα εξηγούν και τη θέση μας ότι το αναχρονιστικό σύστημα των εγγυήσεων, τα όποια επεμβατικά δικαιώματα και η παραμονή τουρκικών στρατευμάτων στο νησί δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά. Τέτοιες διευθετήσεις θα προκαλούσαν μεγάλη ανασφάλεια ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους και θα τους οδηγούσαν σε καταψήφιση της πρότασης σε ένα νέο δημοψήφισμα. Πρέπει, συνεπώς, να αναζητηθούν άλλοι τρόποι για να αισθάνονται και οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι ασφάλεια. Θεωρούμε ότι η πρόταση του Προέδρου Αναστασιάδη για διεθνή αστυνομική δύναμη με ομπρέλα του ΟΗΕ μπορεί να αποτελέσει τη βάση για επίλυση του συγκεκριμένου ζητήματος.

Από τις προπαρασκευαστικές συζητήσεις σε επίπεδο τεχνοκρατών στο Μοντ Πελεράν προκύπτει ότι οι ανησυχίες της τουρκοκυπριακής πλευράς δεν έχουν να κάνουν με το ίδιο το περιεχόμενο της λύσης, αλλά με το ενδεχόμενο παραβίασής της. Ούτε και θα μπορούσαν να έχουν σχέση με το περιεχόμενο της λύσης αφού σε αυτή προβλέπονται πολλές και ισχυρές ασφαλιστικές δικλείδες: Δικαιοσύνη, διζωνικότητα, πολιτική ισότητα, ακατάλυτος ομοσπονδιακός δεσμός, απαγόρευση ένωσης με άλλο κράτος ή απόσχιση, αποτελεσματική συμμετοχή στα όργανα και τις αποφάσεις σε ομοσπονδιακό επίπεδο, αποκλεισμός σφετερισμού ομοσπονδιακών αρμοδιοτήτων, πρόνοια ότι καμιά κοινότητα δεν θα έχει δικαιοδοσία ή εξουσία επί της άλλης και τόσα άλλα.

Ως γνωστό, στο Μοντ Πελεράν και οι δύο πλευρές ανέλυσαν τις ανησυχίες τους στο θέμα της ασφάλειας. Όλα ανεξαιρέτως τα ερωτήματα της τουρκοκυπριακής πλευράς συνοψίζονται στο τι θα γίνει αν οι Ελληνοκύπριοι παραβιάσουν τη συμφωνία και σφετεριστούν την εξουσία. Φοβούνται ότι σε αυτή την περίπτωση θα ξαναβρεθούν στο πουθενά ενώ οι Ελληνοκύπριοι θα κρατούν το κράτος αποκλειστικά στα δικά τους χέρια. Ανησυχίες για μελλοντική απόσχιση που, αυτή τη φορά θα οδηγήσει είτε σε αναγνώριση επειδή πλέον θα υπάρχει η τουρκοκυπριακή συνιστώσα πολιτεία είτε ακόμα και στην ανάληψη της Δημοκρατίας από τους Τουρκοκύπριους, γιατί θα υπάρχει εκ Περιτροπής Πρόεδρος, εκφράζονται και από τους Ελληνοκύπριους. Το ΑΚΕΛ δεν συμερίζεται τέτοιους φόβους αφού όλα αυτά θα αποκλείονται με τη συνολική διευθέτηση.

Ωστόσο, έχοντας υπόψη τους φόβους εκατέρωθεν, πιστεύουμε ότι πέρα από τις ξεκάθαρες ασφαλιστικές δικλείδες της ίδιας της λύσης, θα μπορούσε να τύχει επεξεργασίας ένα σύστημα το οποίο να εγγυάται την επιβολή σοβαρών και αποτρεπτικών κυρώσεων στην πλευρά που θα παραβιάσει τη

συμφωνία. Δηλαδή, να εγκαθιδρυθεί ένας πειστικός μηχανισμός που σε περίπτωση σφετερισμού της εξουσίας από τους Ελληνοκύπριους ή τους Τουρκοκύπριους να ενεργοποιεί τέτοιες κυρώσεις που να αποτρέπουν οποιαδήποτε παρόμοια πρόθεση και να επαναφέρουν τη συνταγματική τάξη. Παρομοίως, σε περίπτωση απόσχισης να ενεργοποιούνται τιμωρητικά μέτρα και βεβαίως να αποκλείουν διεθνή αναγνώριση της οντότητας που θα αποσχιστεί. Σε κάθε περίπτωση τα μέτρα δεν θα αφορούν τη συνέχεια του ομοσπονδιακού κράτους αλλά, αντιθέτως, θα τη διασφαλίζουν με το σεβασμό της διεθνούς νομιμότητας και του κράτους δικαίου. Πιστεύουμε ότι ένας τέτοιος μηχανισμός απαντά με τον πλέον πειστικό τρόπο τις ευρέως διαδεδομένες αυτές ανησυχίες και στις δύο κοινότητες.

Στο κομβικό αυτό σημείο του Κυπριακού το ΑΚΕΛ σας διαβεβαιώνει για μία ακόμη φορά ότι για εμάς προέχει η λύση του Κυπριακού στη βάση των αρχών του Διεθνούς Δικαίου των αρχών πάνω στις οποίες εδράζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση και του συμφωνημένου πλαισίου. Καθώς τα χρονικά περιθώρια στενεύουν επικίνδυνα, θα εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα για να φθάσουμε στον επιδιωκόμενο στόχο. Σε αυτή την ειλικρινή προσπάθεια χρειαζόμαστε τη βοήθεια και τη συμπαράστασή σας. Σας ζητούμε να ασκήσετε την επιρροή σας προς την κατεύθυνση της Τουρκίας, αφού είναι φανερό ότι στο συγκεκριμένο αυτό στάδιο που βρισκόμαστε, από την επίλυση του θέματος της ασφάλειας θα εξαρτηθεί βασικά και η επίλυση των εσωτερικών πτυχών του προβλήματος. Δεν νομίζω να αμφιβάλλει κανείς σε αυτή την αίθουσα ότι το κλειδί του κεφαλαίου της ασφάλειας και όχι μόνο, το κρατά η Τουρκία και κανένας άλλος.

Η λύση του Κυπριακού εξυπηρετεί τα καλώς νοούμενα συμφέροντα πρωτίστως των ίδιων των Κυπρίων, αλλά και της Τουρκίας, της Ελλάδας, των λαών της πολυτάραχης περιοχής μας και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα σε ότι αφορά την Κύπρο θεωρούμε ότι τα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν με σωστή λύση θα είναι πάρα πολλά τόσο για τους Ελληνοκύπριους όσο και για τους Τουρκοκύπριους, τους Μαρωνίτες, τους Αρμένιους και τους Λατίνους.

Η απελευθέρωση και επανένωση του νησιού θα δημιουργήσει συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και σταθερότητας. Αυτές οι συνθήκες θα ενθαρρύνουν τις επενδύσεις από εξωτερικά κεφάλαια οδηγώντας σε οικονομική ανάπτυξη. Θα υπάρξει επίσης περαιτέρω αύξηση του τουρισμού και προοπτική βελτίωσης άλλων τομέων της οικονομίας. Ιδιαίτερη ώθηση θα δοθεί στον κατασκευαστικό τομέα λόγω αναγκών που θα προκύψουν. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι με λύση στο Κυπριακό θα είναι απρόσκοπτη και η αξιοποίηση του φυσικού αερίου, ενώ θα δημιουργηθούν και νέες, μεγάλες προοπτικές εμπορικής εκμετάλλευσής του. Όλα αυτά θα οδηγήσουν σε πρόοδο και ευημερία για το σύνολο του λαού. Θα ήταν πραγματικά κρίμα στο σημείο που φθάσαμε να χαθεί και αυτή η ευκαιρία.